

Zorunlu Göç ve Yerinden Edilmenin Aile Dinamiklerine Etkisi: Türkiye Örneğinde İç ve Dış Göç Deneyimlerine Dayalı Tematik Bir Karşılaştırma

The Impact of Forced Migration and Displacement on Family Dynamics: A Thematic Comparison of Internal and Cross-Border Migration Experiences in Turkey

Doç. Dr. Çiğdem TUĞAÇ¹

Öz

Göç, bireylerin olağan ikamet yerlerinden başka bir yere hareketini içeren, küresel ölçekte yaygınlaşan bir olgudur. Türkiye, hem uluslararası göç yollarının merkezinde yer alması hem de deprem, iklim kaynaklı afetler ve kentsel dönüşüm gibi nedenlerle iç göç süreçlerini deneyimlemesi bakımından özgün bir konumdadır. Bu çalışmanın amacı, 2020 sonrası yayımlanmış güncel literatüre dayanarak, zorunlu göç ve yerinden edilmenin aile yapısı üzerindeki etkilerini Türkiye örneğinde, iç ve dış göç bağlamlarında karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Araştırma, sistematikleştirilmiş literatür taraması ve tematik içerik analizi yoluyla yapılandırılmış niteliksel ve yorumlayıcı bir kavramsal sentezdir. Ulusal ve uluslararası akademik yayınların yanı sıra kurumsal politika belgeleri de analiz sürecine dahil edilmiştir. Türkiye’deki zorunlu iç göç hareketleri ile sığınmacı ailelerin deneyimleri; aile içi rollerin dağılımı, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve sosyo-kültürel uyum temaları üzerinden değerlendirilmiştir. Bulgular, göçün aile yapısı üzerindeki etkilerinin mekânsal, kültürel ve ekonomik bağlamlara göre farklılaştığını göstermektedir. Yerinden edilme yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyal bağlamda da bir kopuşa neden olmakta, aile bu dönüşümden etkilenmektedir. İç göçte göreceli kültürel benzerlikler ve vatandaşlık hakları uyum sürecini kolaylaştırırken; dış göçte statü belirsizliği, dil bariyeri ve toplumsal dışlanma gibi unsurlar aile dinamiklerini daha derinden sarsmaktadır. Çalışma, yerinden edilmenin aile üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik entegre, kapsayıcı, aile merkezli, uzun vadeli ve farklı göç türlerine duyarlı sosyal politika ve destek mekanizmalarının geliştirilmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, yerinden edilme, aile yapısı, toplumsal cinsiyet, sosyo-kültürel uyum

Makale Türü: Derleme

Abstract

Migration, involving individuals’ movement from their usual places of residence to other locations, is a globally widespread phenomenon. Turkey holds a unique position, as both a central hub in international migration routes and a country experiencing internal migration driven by earthquakes, climate-related disasters, and urban transformation. This study aims to comparatively analyze the impacts of forced migration and displacement on family structures in Turkey, focusing on internal and cross-border migration contexts, based on recent literature published after 2020. The study employs a structured, qualitative, and interpretive conceptual synthesis, combining systematic literature review and thematic content analysis. Both national and international academic publications, as well as institutional policy documents, were incorporated into the analysis. The experiences of forced internal migration and refugee families in Turkey are assessed through themes of family role redistribution, gender relations, and socio-cultural adaptation. Findings indicate that migration’s effects on family structures vary according to spatial, cultural, and economic contexts. Displacement causes not only physical but also social rupture. While relative cultural

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye, cigdem.tugac@hbv.edu.tr.

Atıf için (to cite): Tuğaç, Ç. (2025). Zorunlu Göç ve Yerinden Edilmenin Aile Dinamiklerine Etkisi: Türkiye Örneğinde İç ve Dış Göç Deneyimlerine Dayalı Tematik Bir Karşılaştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(Aile Özel Sayısı), 79-102.

similarities and citizenship rights facilitate integration in internal-migration, status ambiguity, language barriers, and social exclusion in cross-border migration more profoundly disrupt family dynamics. The study advocates for integrated, family-centered, long-term social policies and support mechanisms tailored to different migration types to mitigate effects of displacement.

Keywords: Migration, displacement, family structure, gender, socio-cultural adaptation

Paper Type: Review article

Giriş

Göç, tarih boyunca toplumların sosyo-kültürel, ekonomik ve demografik yapılarında köklü dönüşümlere yol açan çok katmanlı dinamik bir olgudur. Zorunlu göç ve yerinden edilme ise, bireylerin ve toplulukların iradeleri dışında, çoğu zaman kriz, şiddet ve belirsizlik koşullarında yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kaldıkları süreçleri tanımlamaktadır. Bu istemsiz hareketlilik, gönüllü göçten farklıdır (de Haas, Castles ve Miller, 2020, s. 34). Zorunlu göç ve yerinden edilmenin temel nedenleri arasında silahlı çatışmalar, yaygın şiddet, insan hakları ihlalleri, iklim değişikliği ve doğa kökenli afetlerin artan etkileri yer almaktadır (Bisht, 2024; Cuadrado, Libuy ve Moreno-Serra, 2023, s. 394; IOM, 2025a). Bu tür göçler, yalnızca fiziksel mekânların kaybıyla sınırlı değildir; aynı zamanda aile içi ilişkilerin, toplumsal rollerin ve dayanışma pratiklerinin sosyal bağlamda yeniden yapılandığı, çok katmanlı bir toplumsal dönüşüm sürecini beraberinde getirmektedir (te Lintelo, Yıldız, Gürel, Siviş, Çün, Khan ve Mull, 2023, s. 279).

Aile, göç süreçlerinde hem koruyucu bir sosyal birim hem de değişimin doğrudan nesnesi olarak merkezi bir konumda yer almaktadır. Ekonomik dayanışma, bakım emeği, kimlik inşası ve aidiyet üretimi gibi işlevleriyle aile, bireyler için hem destek hem de stres kaynağı olabilmektedir (Ünsal, 2022, s. 84). Göç öncesi travmalar, tehlikeli geçiş deneyimleri ve yerleşme sonrasında karşılaşılan sosyal ve ekonomik zorluklar, aile dinamiklerinde yapısal dönüşümlere yol açmakta; ebeveynlik rollerinden kuşaklar arası ilişkilere kadar pek çok düzeyde yeniden yapılanmayı zorunlu kılmaktadır (Jabbari, Schoo ve Rouster, 2023; Johansen, Varvin ve Sagbakken, 2025).

Uluslararası düzeyde zorunlu göç eğilimlerinin hızla arttığı gözlemlenmektedir. Uluslararası Göç Örgütü'nün (*International Organization for Migration-IOM*) 2024 yılında yayımlanan Dünya Göç Raporu'nda yer alan verilere göre, 2020 yılı itibarıyla dünya genelinde uluslararası göçmen sayısı yaklaşık 281 milyon kişiye ulaşmıştır; bu sayı küresel nüfusun yaklaşık %3,6'sına denk gelmektedir (Şekil 1). IOM (2024, s. 1) tarafından söz konusu verinin en güncel küresel tahmin olduğu belirtilerek, güncellenecek yeni verilerle özellikle 2020 yılında başlayan COVID-19 pandemisinin uzun vadeli etkilerinin ve göç eğilimlerindeki yapısal değişimlerin daha net bir biçimde ortaya konulabileceği vurgulanmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada 2020 sonrası literatürün ele alınmış olması, bu yılın göçün küresel ölçekte dönüm noktalarından birini ifade etmesiyle ilişkilidir. 2020 yılından itibaren COVID-19 pandemisi, iklim krizinin derinleşmesi, kentleşme politikaları ve uluslararası çatışmaların tetiklediği yerinden edilme süreçlerinin, özellikle kadınlar, çocuklar ve yaşlılar gibi kırılgan grupların özgül deneyimlerine etkileri daha görünür hale gelmiştir (Baiocchi, 2025, s. 1; Jabbari vd., 2023; McAuliffe ve Khadria, 2021; UNFCCC, 2024, 2025). Bu nedenle, 2020 sonrası göç literatürü, hem küresel eğilimleri hem de mikro düzeydeki dönüşüm dinamiklerini yakalamak açısından kritik bir referans noktası oluşturmaktadır. Ancak, göçün aile yapısına etkileri halen çoğunlukla makro düzeyde ele alınmakta; aile içi iş bölümü, toplumsal cinsiyet rolleri ve kuşaklar arası ilişkiler gibi mikro ölçekteki dönüşüm dinamikleri yeterince derinlemesine incelenmemektedir (Cuartas, Lucero Ramírez-Varela, Spitzer, Brieant, Ghazanfar, Lansford ve Sanson, 2025, s. 1; Dominelli, 2023, s. 2).

Şekil 1. Uluslararası göçmen sayısı (2020-en güncel küresel tahmin)

Kaynak: IOM, 2024; 2025b

Türkiye, hem uluslararası göç yollarının merkezinde yer alması hem de kendi iç dinamikleri doğrultusunda zorunlu iç göç süreçlerine sahne olması bakımından özgün bir konuma sahiptir. 1950'lerden itibaren başlayan iç göç hareketleri, günümüzde deprem, iklim kaynaklı afetler, kırsal yoksulluk ve kentsel dönüşüm gibi yapısal nedenlerle yeni biçimler kazanmıştır (Peker ve Şanlı, 2022, s. 133; SBB, 2023). Buna ek olarak Türkiye, başta Suriye ve Afganistan olmak üzere komşu coğrafyalardaki çatışma bölgelerinden gelen yoğun sığınmacı akımlarının da hedef ülkesi haline gelmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2023 yılında Türkiye'de iller arasında göç eden kişi sayısı 3 milyon 450 bin 953; aynı yıl ülkeye dışarıdan göç eden kişi sayısı ise 316 bin 456'dır (TÜİK, 2024a; 2024b). Bu veriler, iç ve dış göçün toplumsal yapılar üzerindeki çift yönlü etkilerini gözler önüne sermekte ve günümüz koşullarında zorunlu göçün aile yapısı üzerindeki etkilerini analiz etmeyi daha önemli hale getirmektedir.

Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, 2020 yılı sonrası yayımlanan güncel literatüre dayanarak, zorunlu göç ve yerinden edilmenin aile yapısı üzerindeki etkilerini Türkiye örneğinde, iç ve dış göç bağlamlarında karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Araştırma, sistematikleştirilmiş literatür taraması ve tematik içerik analizi yoluyla yapılandırılmış, niteliksel ve yorumlayıcı bir kavramsal sentez sunmaktadır. Türkiye'de yaşanan zorunlu iç göç hareketleri ile uluslararası sığınmacı ailelerin deneyimleri; aile içi rollerin yeniden dağılımı, toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki dönüşüm ve sosyo-kültürel uyum süreçleri bağlamında üç ana tema etrafında karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu kapsamda, Türkiye'den yurt dışına yönelik göç hareketleri ve bu süreçteki aile deneyimleri çalışmanın dışında tutulmuştur. Çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Zorunlu göç ve yer değiştirme, aile yapısını nasıl etkilemekte ve aile bireyleri arasındaki sosyal ve duygusal bağları nasıl dönüştürmektedir?
- Türkiye'deki farklı göç türlerinin (iç göç ve dış göç) aile dinamikleri üzerindeki etkilerine yönelik olarak hangi politikalar geliştirilebilir?

Bu çalışma, göç literatürüne mikro düzeyde aile ilişkilerine odaklanan özgün bir katkı sunmayı amaçlamış; özellikle zorunlu göç bağlamında aile yapısının nasıl dönüştüğü, yeniden yapılandığı ve ailelerin sosyal uyum süreçlerine nasıl katıldıkları üzerine bir tartışma sunmuş; ayrıca Türkiye için politika önerileri geliştirmeyi hedeflemiştir.

1. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve: Göç, Yerinden Edilme ve Aile Dinamikleri

Zorunlu göçün aile dinamikleri üzerindeki etkilerini kavramsal ve kuramsal bir zeminde incelemek için, bu bölümde göç ve yerinden edilme olgularına dair temel yaklaşımlar ele alınmıştır.

1.1. Göç ve Yerinden Edilme Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar

Göç, bireylerin olağan ikamet yerlerinden farklı bir mekâna, uluslararası sınırların ötesine ya da ülke içinde, hareket etmesini ifade etmektedir. IOM'a (2025a, 2025c) göre 'uzun süreli bir göçmen' en az 12 ay süreyle menşe ülkesinin dışında yaşayan bireydir. Göç olgusu, ekonomik, siyasal, kültürel ve çevresel nedenlerin etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir toplumsal süreçtir (de Haas vd., 2020, s. 14).

Zorunlu göç, bireylerin kendi rızaları dışında; savaş, şiddet, insan hakları ihlalleri, doğa kökenli afetler veya yaşamlarını tehdit eden koşullar nedeniyle yer değiştirmek zorunda kaldıkları bir harekettir. Bu tür göç, gönüllü göçten temel motivasyonları ve sonuçları bakımından ayrılmaktadır. Göçün altında yatan nedenler, iş ve eğitim olanakları arayışı gibi "çekici" faktörlerin yanı sıra; savaş, şiddet, yoksulluk, afetler ve iklim değişikliği gibi "itici" faktörlerle de ilişkilidir (European Parliament, 2024; IOM, 2025a).

Klasik göç kuramları (örneğin, Ravenstein'in itme-çekme modeli), göçü bireylerin rasyonel kararları olarak açıklarken; yapısalcı ve eleştirel yaklaşımlar, göçü toplumsal eşitsizlikler, sömürgecilik geçmişi ve yapısal zorunluluklar bağlamında değerlendirmektedir (Çağlayan, 2006, s. 77; Massey, Arango, Hugo, Kouaouci, Pellegrino ve Taylor, 1993, s. 431). Göç kuramlarının evriminde, birey ve hane halkı düzeyindeki karar süreçlerine odaklanan yaklaşımlar da geliştirilmiştir. Bu çerçevede göç, yalnızca ekonomik bir karar değil, aynı zamanda bir hane stratejisi olarak yorumlanmaktadır (Stark ve Bloom, 1985, s. 174).

Yerinden edilme, travmatik ve kontrol dışı süreçleri vurgulayan bir kavramdır (Bisht, 2024, s. 5; European Commission, 2025). Kentsel dönüşüm, afet sonrası tahliyeler ve zorunlu iskân politikaları, bireylerin yaşadıkları mekânla olan fiziksel ve duygusal bağlarını kopararak sosyal dokuda çözülmeye yol açmakta ve aile içi ilişkilerde ani, kriz temelli yeniden yapılanmaları beraberinde getirmektedir (Özmete ve Dinç, 2020, s. 197; Yılmaz ve Şikar, 2023, s. 1247). Ülke içinde yerinden edilmiş bireyler, mültecilerin aksine uluslararası hukuki koruma mekanizmalarından yoksun olduklarından travmaya karşı daha kırılgan bir konumda bulunmaktadır. Bu durum, göç sürecine ilişkin olarak yalnızca ekonomik entegrasyona dayalı politikaların yetersizliğini ortaya koymaktadır (Cuadrado vd., 2023, s. 394; European Commission, 2025; Johansen vd., 2025).

Sonuç olarak, zorunlu göç yalnızca savaş ve çatışma gibi siyasal nedenlerle değil; iklim krizi, afetler, kırsal geçim kaynaklarının kaybı ve kentsel dönüşüm gibi çevresel ve yapısal süreçlerle de şekillenmektedir. Bu farklı nedenler aile yapısı üzerinde karşılaştırılabilir ancak farklı yoğunluklarda etkiler oluşturmaktadır (IPCC, 2022; UNHCR, 2023).

1.2. Aile Dinamikleri ve Rol Dönüşümleri

Zorunlu göç ve yerinden edilme, aile dinamiklerinin biçimlenişini, rollerin dağılımını ve sosyal destek sistemlerini derinden dönüştürmektedir. Aile, göç sürecinde hem bir karar alma birimi hem de dayanışma ağı olarak işlev görmektedir. Bu süreçlerde mekânsal ve kültürel kopuşlar, aile içi ilişkilerin yeniden tanımlanmasını gerektirmektedir (Jabbari vd., 2023).

Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Teorisi, bu dönüşümleri çok katmanlı olarak analiz etme olanağı sağlamaktadır: mikrosistem (aile, yakın çevre), mezosistem (okul, iş), egzosistem (kurumsal düzenlemeler) ve makrosistem (kültürel normlar) (Bronfenbrenner, 1979, s. 22; Guy-Evans, 2025). Bu yaklaşım, göçmen ailelerin deneyimlerinin bütüncül olarak değerlendirilmesi için bir çerçeve sunmaktadır (Chu ve Thelamour, 2021).

1.2.1. Göç Kararında Ailenin Etkisi

Aile bireylerinin kararları, diğer aile bireylerinin göçü veya yerinde kalışı üzerinde belirleyicidir. Evlilik, doğum gibi olaylar göç kararlarını tetikleyebilirken; göç süreci aile içi rolleri ve yörüngeleri değiştirebilmektedir (Milewski ve Kulu, 2007, s. 567; Mulder, 2018, s. 1151). Göç hareketliliğinde sık görülen bir neden olan aile birleşimi, bireylerin aile yakınlıkları

aracılığıyla sosyal kayıplara karşı bir denge kurmasını sağlamaktadır (Gillespie ve Mulder, 2020, s. 399; Mulder, 2018, s. 1151; Mulder ve Malmberg, 2014, s. 2195). Hem erkeklerin hem de kadınların yerel iş ve aile bağları göç olasılığını azaltmakla birlikte, erkeklerin iş bağlarının bu konuda daha belirleyici olduğu görülmektedir (Mulder ve Malmberg, 2014, s. 2195).

1.2.2. Ailede Rol Değişimleri

Zorunlu göç sürecinde sığınma sistemlerinin dayattığı kısıtlamalar, belirsizlikler ve kaynak eksiklikleri ebeveyn stresini artırmakta, izolasyon ve güçsüzlük hissini derinleştirmektedir (Johansen vd., 2025). Toplumsal cinsiyet kuramları, göç sürecinde kadınların geleneksel rollere hapsedilmesi ya da bakım emeğini üstlenmeleri gibi eşitsiz yüklenimleri analiz etmek için güçlü bir çerçeve sunmaktadır (Baiocchi, 2025). Göç, bazı durumlarda kadınların güçlenmesi ve karar mekanizmalarına daha fazla katılması için bir fırsat oluşturabileceği gibi; aynı zamanda ev içi sorumlulukların artması ve toplumsal izolasyonun derinleşmesi gibi riskleri de beraberinde getirebilmektedir. Göç, toplumsal cinsiyet rolleri doğrultusunda kadın ve erkek üzerinde farklı etkiler oluşturmakta; bazı durumlarda evlilik içi gerilimleri ve işgücü piyasasına katılımda eşitsizlikleri artırabilmektedir (Gutierrez-Vazquez ve Torres, 2020, s. 1107).

1.2.3. Aile Yapısında Dönüşüm

Göç, çekirdek aile modelinden farklılaşan, parçalanmış veya hibrit aile yapılarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Batı kültürlerinde çekirdek aile modeli öne çıkarken, zorunlu göç deneyimleyen ailelerde geniş aile üyeleri çoğu zaman çocuk bakımını üstlenmektedir. Bu bağlamda bazı çocuklar, yaşlarına uygun olmayan ailevi sorumlulukları üstlenmek durumunda kalabilmektedir. Bu durum, özellikle göç sürecindeki belirsizlik ve ebeveynlerin yaşadığı stres nedeniyle ortaya çıkabilen bir dinamiktir (Bunn, Zolman, Smith, Khanna, Hanneke, Betancourt ve Weine, 2022; Byrd, 2022, s. 3). Göç süreci, aile birleşimini zorlaştırmakta, bu durum aile bütünlüğünü sarsarken aynı zamanda çocukların psikolojik iyilik hâlini etkilemektedir (Lu, Zhang ve Du, 2021, s. 416). Öte yandan, bazı göçmen aileler, yeni ülkelerde çekirdek aile modeline yönelirken, diğerleri hem geleneksel hem de yeni aile biçimlerinin özelliklerini içeren hibrit yapılar geliştirebilmektedir. Bu süreçler, göç edilen ülkenin sosyal, ekonomik ve hukuki koşullarına göre şekillenmektedir. Özetle, aile yapısındaki dönüşüm tek tip bir model izlememektedir, aksine çok boyutlu ve çeşitlidir (Milewski ve Kulu, 2007, s. 567; Torres, 2022, s. 120).

1.2.4. Kuşaklararası Travma ve Göç Sermayesi

Zorunlu göç ve yerinden edilmenin neden olduğu travmalar, sonraki kuşaklarda ruh sağlığı sorunlarına, eğitim kayıplarına ve başa çıkma mekanizmalarında bozulmalara yol açabilmektedir (Bunn vd., 2022; Gillen, Goodman, Danaher, Bosson, Greenwald ve Jasrasaria, 2024, s. 888). Buna karşılık, göç deneyimi ailede “göç sermayesi” birikimine katkıda bulunabilmektedir. Bu sermaye nesiller arası aktarılarak, gelecekteki gönüllü göç eğilimini artırabilmektedir. Bu paradoks, göç politikalarının yalnızca ekonomik ve sosyal boyutları değil, aynı zamanda psikolojik mirası da kapsamayı gerektiğini ortaya koymaktadır (Brunarska ve Ivlevs, 2023, s. 2423; Bunn vd., 2022; Gillen vd., 2024, s. 888).

1.3. Sosyal ve Kültürel Uyum Süreçleri

Zorunlu göçmenler için sosyal uyum, sadece barınma ve istihdam gibi yapısal alanları değil; aynı zamanda kimlik, aidiyet ve kültürel uyum (akültürasyon) gibi boyutları da kapsayan çok yönlü bir süreçtir. Bireyler bu süreçte entegrasyon (her iki kültürü de benimseme), asimilasyon (yeni kültürü benimseyip eskiyi reddetme), ayrışma (eski kültürü benimseyip yeniye reddetme) veya marjinalleşme (her iki kültürü de reddetme) stratejileri benimseyebilmektedir. Entegrasyon genellikle daha olumlu ruh sağlığı sonuçlarıyla ilişkilendirilmektedir. Ancak bu sürecin başarısı, yalnızca bireysel çabalarla değil, ev sahibi toplumun kabul kapasitesiyle de şekillenmektedir (Bhat, Fayaz Ahmad Paul, Bashir, Gul ve Ganie, 2025; Byrd, 2022, s. 3; Cormoş, 2022; Maehler ve Daikeler, 2024).

Dil edinimi, başarılı entegrasyonun temel taşlarından biridir ve barınma, sağlık, istihdam ve eğitim gibi temel hizmetlere erişimi doğrudan etkilemektedir. Göçmenlere sadece dil dersleri sağlamak yeterli değildir; dil eğitiminin kalitesi, erişilebilirliği ve kültürel uygunluğu kritik öneme sahiptir. Özellikle kültürel araçlar (göçmenlerin sağlık, eğitim gibi alanlarda hizmet sağlayıcılarla kültürlerarası iletişim kurmasına yardımcı olan kişiler), sağlık ve eğitim gibi hassas alanlarda iletişim boşluklarını kapatarak önemli rol oynamaktadır (Johansen vd., 2025; Kendrick ve Early, 2024; Swendsen ve Merikangas, 2020, s. 173; UK Trauma Council, 2025). Ayrımcılık, dışlanma ve ırkçılık ise sosyal uyumu zedeleyen temel riskler arasındadır. Buna karşın topluluk desteği, görünürlük ve göçmenlerin katkı sağlayabileceği fırsatlar, bireysel dayanıklılığı güçlendirmekte ve kolektif aidiyet duygusunu pekiştirmektedir (Abamosa, 2024; Jany, Yossinger, Wood, Coggio ve Champemn, 2024, WHO, 2025).

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye örneği üzerinden zorunlu göç ve yerinden edilme süreçlerinin aile dinamikleri üzerindeki etkilerini sosyo-kültürel bağlamda değerlendirmektir. Çalışmada, göç sonrasında aile içi rollerin, ilişkilerin ve iş bölümünün nasıl dönüştüğü; toplumsal cinsiyet, kuşaklar arası ilişkiler ve sosyal uyum dinamikleri üzerinden analiz edilmiştir. Türkiye bağlamında, iç göçün (kentsel dönüşüm ve afetlere bağlı göç, kırdan kente göç gibi farklı zorunlu göç biçimleri) ve dış göçün aile yapısı üzerindeki etkileri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Bu çalışma, göçün yalnızca demografik ya da ekonomik sonuçlarına değil; mikro düzeydeki sosyal ilişkiler ve aile içi örgütlenme biçimleri üzerindeki yapısal etkilerine de odaklanmaktadır. Aile ve göç ilişkisi, özellikle dayanışma ve bakım pratiklerinin yeniden şekillenmesi ile kadınlar, çocuklar ve yaşlılar gibi kırılgan grupların deneyimleri çerçevesinde ele alınmıştır. Göçün, aileyi yalnızca etkilenen birim olarak değil, aynı zamanda içsel rollerin yeniden inşa edildiği aktif bir süreç olarak nasıl işlediği incelenmiştir.

Bu bağlamda çalışmanın özgün katkısı üç temel noktada toplanmaktadır:

- **Güncel boşluklara odaklanılması:** 2020 sonrası dönemde Türkiye bağlamında, göçün doğrudan aile yapısına etkilerine odaklanan akademik çalışmalar sınırlıdır (Doğan, 2022; Engin, 2021). Mevcut literatür genellikle iki ana eksenle toplanmaktadır:
 - İç göç süreçleri; özellikle kadınlar ve yaşlılar gibi belirli gruplar üzerindeki etkileri (Çobanoğlu ve İnce, 2025; Kızılaslan ve Arslan, 2022; Küçük, 2022; Özmete ve Dinç, 2020) ya da kentsel dönüşüm (Acungil, 2021; Aydın ve Kayıkçı, 2024; İşlek ve Şengül, 2024; Özmete ve Dinç, 2020), afetler (Bahadır ve Uysal, 2024; Kızmaz, 2021; Peker ve Şanlı, 2022; Sevim, 2024; Şeker, 2023; Yılmaz ve Şikar, 2023), sağlık, sosyal hizmetler ve iskan politikaları (Küçük, 2020; Şakacı, 2020; Ünal ve Gedik, 2022) gibi belirli boyutlar üzerinden ele alınmaktadır.
 - Dış göç bağlamında ise çoğunlukla göçmen ailelerin kadın, çocuk veya belirli etnik gruplara özgü deneyimlerine odaklanılmaktadır (Akkaş ve Aksakal, 2021; Arıcıoğlu ve Afkari, 2023; Bimay ve Çetin, 2023; Buz, Canlı ve Aygüler, 2021; Çarpar ve Yaylacı, 2021; Çelik ve İşler, 2020; Çobanoğlu ve İnce, 2025; Doğangün ve Keysan, 2022; Ekmen ve Koçak, 2020; Gönül, 2020; Güler, 2020; Haqyar ve Camgöz, 2023; Karataş ve Duyan, 2021; Küçük, 2022; Morgül, Savaşkan ve Mutlu, 2021; Oghli, 2023; Özensoy, 2021; Rasooly, 2020; Ünal ve Gedik, 2022; Ünsal, 2022).
- **Farklı zorunlu göç biçimlerinin birlikte analiz edilmesi:** Bu çalışma, afet sonrası göç, kentsel dönüşümle yerinden edilme ve uluslararası göç gibi farklı bağlamları karşılaştırmalı biçimde değerlendirerek, aile yapısındaki dönüşümlerin ortak ve ayrışan yönlerini analiz etmektedir.

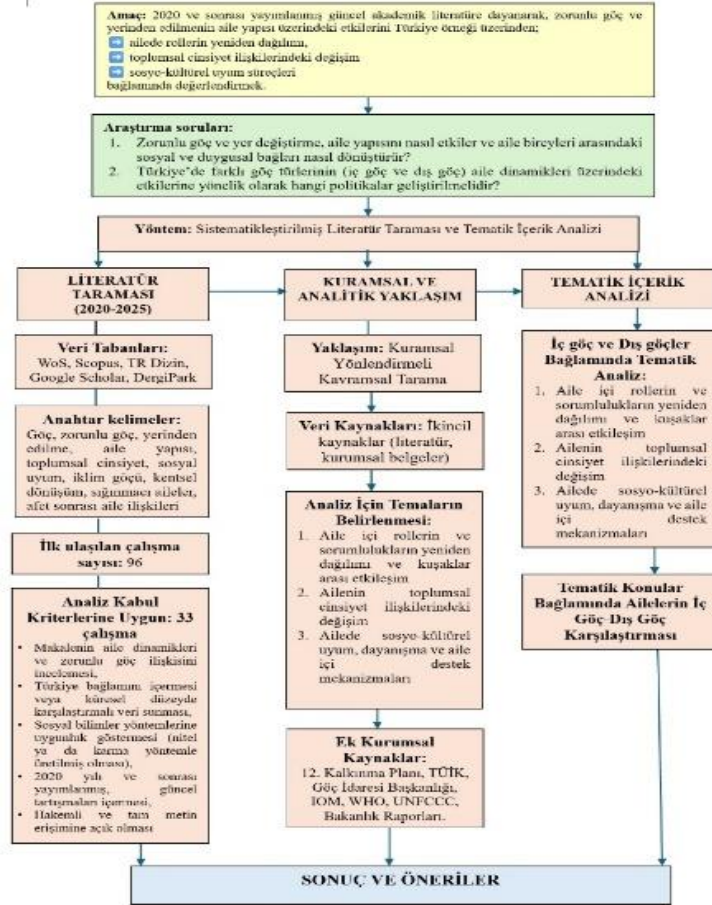
- **Tematik sentez yaklaşımıyla literatürün bütünleştirilmesi:** Mevcut literatürde dağınık biçimde yer alan bulgular, bu çalışmada tematik olarak yapılandırılmış ve karşılaştırmalı bir analize dönüştürülerek aile merkezli bir perspektif sunulmuştur.

Sonuç olarak, bu çalışma, göç olgusunu yalnızca mekânsal bir hareketlilik olarak değil, aile içi ilişkilerde yeniden yapılanmaya yol açan çok katmanlı bir toplumsal dönüşüm süreci olarak ele almaktadır. Ayrıca sosyal uyumun mikro düzeydeki ilişkiler temelinde anlaşılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu yönüyle hem sosyal bilimler literatürüne teorik katkı sağlamakta hem de aile temelli etkileri önceleyen politika yapım süreçlerine yönelik uygulamaya dönük çıkarımlar içermektedir.

3. Yöntem

Bu çalışma, zorunlu göç süreçlerinin aile dinamikleri üzerindeki etkilerini analiz etmek amacıyla yapılandırılmış, niteliksel ve yorumlayıcı bir kavramsal sentez çalışmasıdır. Araştırma tasarımı, sistematikleştirilmiş literatür taraması ile tematik içerik analizinin birleşiminden oluşmaktadır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası akademik yayınlar, göç temalı politika belgeleri ve kurumsal raporlar çok katmanlı bir analiz çerçevesi içinde değerlendirilmiştir. Şekil 2’de çalışma tasarımına ilişkin yöntemsel akış şeması sunulmuştur.

Şekil 2. Araştırma tasarımı ve analiz sürecine ilişkin yöntemsel akış şeması

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

3.1. Literatür Taraması ve Kaynak Seçimi

Literatür taraması, 2020–2025 yılları arasında yayımlanmış, göç ve aile ilişkileri temalı niteliksel ve analitik çalışmalara odaklanacak biçimde yapılandırılmıştır. 2020 yılının başlangıcı

noktası olarak alınmasının nedeni, bu tarihin küresel göç dinamiklerinde bir dönüm noktası olmasıdır. COVID-19 pandemisinin etkileri, iklim krizinin derinleşmesi, hızlanan kentleşme ve uluslararası çatışmalar, özellikle kırılgan gruplar (kadınlar, çocuklar, yaşlılar) açısından zorunlu göçün aile yapısına etkilerini önceki dönemlere kıyasla daha görünür hale getirmiştir (IOM, 2024; McAuliffe ve Khadria, 2021; UNFCCC, 2024). Bu nedenle 2020 sonrası literatürün seçimi, güncel ve yapısal dönüşümlere odaklanmayı mümkün kılmıştır. Tarama süreci, Web of Science, Scopus, TR Dizin, Google Scholar ve DergiPark veri tabanları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Arama sırasında kullanılan anahtar kelimeler arasında “göç”, “zorunlu göç”, “yerinden edilme”, “aile yapısı”, “toplumsal cinsiyet”, “sosyal uyum”, “iklim göçü”, “kentsel dönüşüm”, “sığınmacı aileler” ve “afetler sonrası aile ilişkileri” gibi terimler yer almıştır.

Tarama sonucunda ulaşılan 96 çalışma arasından, aşağıdaki ölçütlere göre 33 özgün çalışma analize dahil edilmiş ve söz konusu 33 çalışmaya ilişkin ayrıntılı bilgiye Ek Tablo:1’de yer verilmiştir:

- Makalenin aile dinamikleri ve zorunlu göç ilişkisini incelemesi,
- Türkiye bağlamını içermesi veya küresel düzeyde karşılaştırmalı veri sunması,
- Sosyal bilimler yöntemlerine uygunluk göstermesi (Bu çalışma kapsamında nitel ve karma yöntemlere dayalı araştırmalara odaklanılmıştır. Çünkü aile dinamikleri, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve kuşaklar arası etkileşimler gibi mikro düzeydeki dönüşümlerin anlaşılması, sayısal eğilimlerle birlikte derinlemesine betimleme ve yorum yapılmasını gerektirmektedir. Bu kapsamda nitel ve karma yöntemler, bu çalışmanın araştırma sorularıyla doğrudan örtüşmektedir. Nicel yöntemler ise sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılmakla birlikte, bu çalışmanın analitik çerçevesinde ikincil ve destekleyici bir rol üstlenmiştir),
- 2020 yılı ve sonrası yayımlanmış, güncel tartışmaları içermesi,
- Hakemli ve tam metin erişimine açık olması.

Ek olarak, 12. Kalkınma Planı, TÜİK göç istatistikleri, Göç İdaresi Başkanlığı raporları, Avrupa Birliği, Avrupa Komisyonu, Birleşmiş Milletler, IOM, Dünya Sağlık Örgütü (*World Health Organization-WHO*) gibi kurumsal kaynaklar, güncel veri ve kavramsal çerçeve sağlamak üzere analize entegre edilmiştir.

3.2. Kuramsal ve Analitik Yaklaşım

Bu çalışmanın analiz çerçevesi üç temel kuramsal alana dayanmaktadır. İlk olarak, Bronfenbrenner’in (1979) *Ekolojik Sistemler Teorisi* birey, aile ve çevre etkileşimlerini çok düzeyli biçimde incelemeye olanak sağlamıştır. Bu yaklaşım, göçün yalnızca bireysel değil, ailevi ve toplumsal bağlamlarda da ele alınmasına imkân vermiştir. İkinci olarak, toplumsal cinsiyet kuramları (Baiocchi, 2025; Connell, 2002; Yuval-Davis, 2006) göç süreçlerinde kadınların hem ev içi hem de ev dışı rollerinde yaşanan değişimleri ve bu değişimlerin ataerkil yapı üzerindeki etkilerini değerlendirmede kullanılmıştır. Üçüncü olarak, ailede dönüşüm sosyolojisi literatürü (Aldous, 1990; Goode, 1963; Kağıtçıbaşı, 2007; Cherlin, 2012), zorunlu göç sonrası aile yapılarında görülen hibritleşme, çekirdekleşme ve iş bölümü farklılaşmalarını yorumlamak için temel alınmıştır.

Bu kuramsal yapı, göç deneyimlerinin aile dinamikleri üzerindeki etkilerinin ele alınışında yalnızca betimsel değil, açıklayıcı ve karşılaştırmalı bir çözümleme yapılmasını mümkün kılmıştır.

3.3. Tematik İçerik Analizi Süreci

Bu çalışmada, seçilen literatürün analizinde kuramsal yönlendirmeli kavramsal tarama yaklaşımı benimsenmiş; bulgular, içerik benzerlikleri temelinde üç ana temada sınıflandırılmıştır. Bu analiz, doğrudan veri toplama yerine ikincil kaynaklardan elde edilen bulgular üzerinden yürütülmüş; sistematik kodlama ya da nitel veri yazılımı kullanılmamıştır. Üç ana tema,

kavramsal yakınlıklar temelinde oluşturulmuştur ve çalışmalardaki bulgular bu temalar üzerinden karşılaştırmalı biçimde yapılandırılmıştır.

Analiz süreci şu şekilde yürütülmüştür:

- Literatürde öne çıkan bulgular eleştirel ve karşılaştırmalı biçimde okunmuş,
- Aile yapısı, toplumsal cinsiyet ve sosyal uyum kavramları çerçevesinde temalar belirlenmiş,
- Eserler bu temalarla eşleşecek biçimde kavramsal olarak gruplanmış ve bulgular karşılaştırılmıştır.

Bu üç ana tema şunlardır:

1. Aile içi rollerin ve sorumlulukların yeniden dağılımı ve kuşaklar arası etkileşim
2. Ailenin toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki değişim
3. Ailede sosyo-kültürel uyum, dayanışma ve aile içi destek mekanizmaları

Temalar, hem Türkiye örneği içeren hem de küresel bağlamda zorunlu göçü ele alan literatürden çıkarılan eğilimler üzerinden yapılandırılmıştır. Literatürün içeriği yalnızca kavramsal kategorilere göre değil, göç türleri ve bağlamsal farklılıklar temelinde karşılaştırmalı biçimde analiz edilmiştir. Bu sayede, farklı coğrafya ve bağlamlardaki bulgular yorumsal karşılaştırma yoluyla sentezlenmiş ve mikro düzeydeki aile dinamikleri çok katmanlı biçimde tartışılmıştır.

Bu çalışmada herhangi bir saha verisi toplanmamış; yalnızca kamuya açık, yayımlanmış bilimsel kaynaklar ve kurumsal belgeler kullanılmıştır. Bu yöntemsel yaklaşım, hem iç hem dış göçün aile dinamikleri üzerindeki etkilerini tematik olarak ortaya koymaya, hem de bağlamsal benzerlik ve farklılıkları belirlemeye imkan tanımıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

Türkiye’de zorunlu iç göç, iklim değişikliğine bağlı afetler, depremler, kırsal geçim kaynaklarının kaybı ve kentsel dönüşüm gibi etkenlerle şekillenmektedir. Diğer yandan Türkiye hem bir geçiş ülkesi hem de hedef ülke olarak, çevre ülkelerdeki savaşlar ve yoksulluk nedenleriyle gerçekleşen dış göçlerin² önemli duraklarından biri haline gelmiştir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025a; Karataş ve Duyan, 2021, s. 5482). 12. Kalkınma Planı’nda hem göç politikaları hem de aile yapısının korunması temel öncelikler arasında yer almakta; uyum stratejileri, sosyal hizmetler ve aile temelli uygulamalar öne çıkmaktadır (SBB, 2023).

Bu politika yönelimleri, çalışmanın analizinde analitik literatür taramasıyla birlikte kavramsal dayanak olarak değerlendirilmiştir. Bu bölümde, bulgulara dayalı olarak belirlenen üç ana tema çerçevesinde iç ve dış göçlerin aile yapısına etkileri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

4.1. Aile İçi Rollerin ve Sorumlulukların Yeniden Dağılımı ve Kuşaklar Arası Etkileşim

Zorunlu göç süreçleri, Türkiye’de aile yapısının mekânsal ve toplumsal bağlamla ilişkisini dönüştürmektedir (Ekmen ve Koçak, 2020, s. 188; SBB, 2023). Bu dönüşüm, Bronfenbrenner’in Ekolojik Sistemler Teorisi bağlamında, göçün mikrosistem (aile içi ilişkiler) ve mezosistem (aile ile çevre kurumları) düzeylerinde eşzamanlı yeniden yapılanmalara yol açtığını göstermektedir. Bu dönüşümün belirgin boyutlarından biri, aile içi rollerin yeniden tanımlanması ve sorumlulukların farklı biçimlerde dağılmasıdır. 12. Kalkınma Planı’nda da vurgulandığı üzere, göç olgusunun ortaya çıkardığı demografik ve sosyoekonomik değişimler aile

² Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne coğrafi sınırlamayla taraf olup, Avrupa dışından gelen kişiler sözleşme kapsamında tam mülteci statüsünden yararlanamaz. Bu kişiler, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) çerçevesinde şartlı mülteci statüsündedir. Ayrıca, YUKK’ta tanımlanan Geçici Koruma statüsü, Avrupa dışından kitlesel göçler gibi belirli durumlarda uygulanmakta ve farklı insani, sosyal ve politik kriterler göz önünde bulundurulmaktadır (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013; Göç İdaresi Başkanlığı, 2025; İçişleri Bakanlığı, 2014). (Birpınar ve Tuğaç, 2022, s. 127; Göç İdaresi Başkanlığı, 2025b; Resmi Gazete, 2013, 2014).

içi iş bölümü, bakım emeği ve kuşaklar arası etkileşim gibi alanlarda önemli etkiler meydana getirmektedir (SBB, 2023).

4.1.1. Türkiye'de Zorunlu İç Göç Süreçleri

Türkiye'nin Akdeniz Havzası gibi iklim değişikliğinin etkilerine kırılgan bir iklim bölgesinde yer alması, tarım ve hayvancılığa dayalı kırsal ekonomileri olumsuz etkilemekte ve kırdan kente zorunlu göçleri tetiklemektedir (Bahadır ve Uysal, 2024, s. 1125; Kızmaz, 2021, s. 433; Tarım ve Orman Bakanlığı, 2022, s. 33). Kuraklık, su kaynaklarının azalması, orman yangınları ve toprak verimsizliği aile işletmelerini sürdürülemez hale getirmektedir. Gençler çoğunlukla kentlere göç ederken, yaşlılar yerinde kalmayı tercih etmektedir (Doğan, 2022; Kızılaslan ve Aslan, 2022, s. 157; Kızmaz, 2021, s. 443; Özmete ve Dinç, 2020, s. 200). Bu durum, kuşaklar arası etkileşimi zayıflatmaktadır ve 12. Kalkınma Planı'nda yer alan kırsal aile işletmelerine destek politikaları da bu soruna çözüm bulmayı hedeflemektedir (SBB, 2023, s. 219).

Kentlerdeki ailelerde ise, yaşam koşullarının zorluğu aile içi rollerin dönüşümünü hızlandırmaktadır. Kadınların ve kimi zaman çocukların aileye gelir sağlamak üzere çalışması gerekebilmektedir. Kırdan kente göç süreçlerinde geleneksel olarak evin reisi olan erkeğin vasıfsız işlerde düşük ücretlerle çalışması veya iş bulamaması ise süreci olumsuz yönde etkilemektedir (Engin, 2021, s. 237; Ünsal, 2022, s. 89). Türkiye'deki kentlerde yaşanan depremlerde konutların zarar görmesi, iklim değişikliğine bağlı sel ve taşkınlar gibi afetlerde can ve mal kayıpları yaşanması, altyapı yetersizlikleri, ekonomik sektörlerdeki daralma (örneğin, turizm sektöründe iklim etkilerine bağlı olarak sezon daralması ya da kuraklık ve su kıtlığı nedeniyle sanayi sektöründe yaşanan üretim sorunları gibi), kentlerdeki aileleri daha kırılgan hale getirmektedir (Doğan, 2022; Kızmaz, 2021, s. 433; Peker ve Şanlı, 2022, s. 138; Sevim, 2023; Şeker, 2023, s. 174). Bu bulgular, Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Teorisi bağlamında mikrosistem düzeyinde aile içi rol dağılımının, makrosistem düzeyindeki ekonomik koşullar ve afet riskleri gibi dış etkenlerle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, aile içi iş bölümündeki bu kaymalar, ailede dönüşüm sosyolojisinin öngördüğü çekirdek aileleşme ve rollerin hibritleşmesi süreçleriyle örtüşmektedir.

4.1.2. Türkiye'ye Yönelik Dış Göç Süreçleri

Dış göç bağlamında, özellikle Suriyeli ve Yemenli sığınmacı ailelerde aile içi sorumluluklar belirgin şekilde yeniden yapılandırılmaktadır. Kadınların ev dışı sorumluluk üstlenmesi, çocukların çalışması ve aile bireylerinin tümünün emeğe katılması yaygınlaşmaktadır (Güler, 2020). Bu, aileyi Bronfenbrenner'in mezosistem düzeyinde yeni toplumsal kurumlarla (işgücü piyasası, eğitim sistemi) daha yoğun ilişkiye sokmakta; aynı zamanda aile içi rollerin klasik patriyarkal kalıplardan ayrışmasına yol açmaktadır. Bımay ve Çetin'in (2023, s. 1027) bulguları, Suriyeli sığınmacı ailelerin genç kuşaklarında sadece kadının ev işlerini yaptığı geleneksel yaklaşımın aksine, ev işlerine erkeklerin katılımının arttığını göstermektedir. Bu değişimler, toplumsal cinsiyet kuramlarının öngördüğü gibi, göçün bazı durumlarda kadınlar için geleneksel rollerden sapma ve daha fazla özerklik potansiyeli taşıdığını ortaya koymaktadır.

Suriyeli ve Yemenli sığınmacı aileler üzerine yapılan çalışmalar (Ekmen ve Koçak, 2020, s. 167; Özensoy, 2021, s. 1606), çocukların eğitim almasına sıcak bakılmadığını ve çocukların farklı işlerde çalıştırıldığını ortaya koymuştur. Sığınmacı çocukların çalıştırılması, yetersiz yardımlar ve düşük gelirli işlerde çalışma zorunluluğu ile ilişkilendirilmiştir. Karataş ve Duyan'ın (2021) Türkiye'deki Türkmen aileler üzerine yaptığı çalışmada da babaların %67'sinin Türkiye'ye geldikten sonra çalışmadığı, ailede daha çok çocukların ve gençlerin sosyal güvencesi olmayan işlerde ve düşük ücretlerle çalıştıkları tespit edilmiştir. Aile reisleri olan babaların çalışmayı bırakmasının temel nedenleri, çoğunlukla sağlık sorunları ve geldikleri ülkelerde geçmişteki memurluk hizmetlerinden sağladıkları maaşlar olarak belirtilmiştir.

Bimay ve Çetin (2023, s. 1026), Türkiye’ye zorunlu göçün aile içi kuşak çatışmalarını artırdığını, aile büyükleri ile gençler arasında değerler, beklentiler ve davranış kalıpları bakımından gerilimler yaşandığını ortaya koymaktadır.

4.2. Ailenin Toplumsal Cinsiyet İlişkilerindeki Değişim

Göç ve yerinden edilme süreçleri, Türkiye’de aile içi toplumsal cinsiyet ilişkilerini dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, hem zorunlu iç göç yaşayan ailelerde hem de Türkiye’ye dışarıdan gelen sığınmacı ailelerde farklı biçimlerde gözlemlenmektedir.

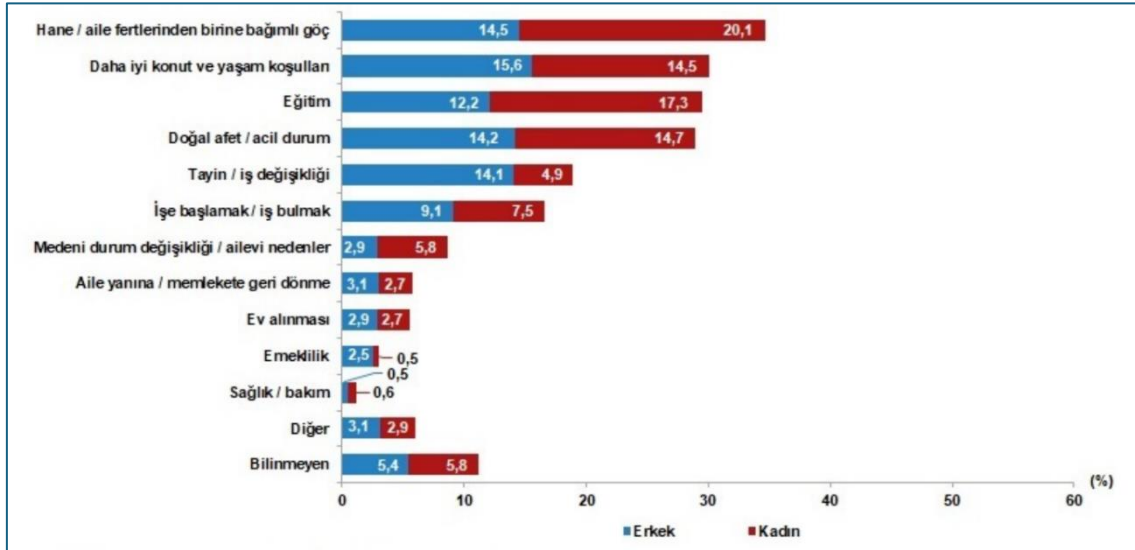
4.2.1. Türkiye’de Zorunlu İç Göç Süreçleri

Kentlere göç eden ailelerde, yeni yaşam koşulları toplumsal cinsiyet rollerinde dönüşüme yol açmaktadır. Toplumsal cinsiyet kuramları bu dönüşümü, göçün kadınların hem güçlenmesine hem de çifte yük altında kırılanlaşmasına yol açarak ataerkil yapıları yeniden müzakereye açtığı şeklinde yorumlamaktadır. Göç süreci, kadınların kamusal alanda daha görünür hale gelmelerini sağlarken, çekirdek aile modeline geçişi hızlandırmaktadır (Engin, 2021, s. 237).

TÜİK (2024c) verileri, genel toplumsal dönüşümle paralel olarak evlenme yaşında yükselme, tek kişilik hane oranında artış ve doğurganlık oranlarında azalma olduğunu göstermektedir. Bu tür değişimler, göç gibi sosyal hareketlilik süreçlerinin etkisi altında kadınların ve ailelerin kararlarını nasıl yeniden değerlendirdiğini gösteren önemli göstergelerdendir.

TÜİK (2024a) verilerine göre (Grafik 1), 2023 yılında iller arasında göç eden yaklaşık 3 milyon 450 bin 953 kişinin %52,1’i kadındır. Grafik 1’de sunulan verilere göre, Türkiye’deki zorunlu iç göç nedenleri arasında yer alan afetler toplumsal hassas grupları ve bunlar içinde özellikle kadınları daha fazla etkilemektedir (Çobanoğlu ve İnce, 2025, s. 323).

Grafik 1. İç göç nedenlerinin cinsiyetlere göre oransal dağılımı, 2023

Kaynak: TÜİK, 2024a

Kadınlar, kent yaşamına uyum sürecinde erkeklere kıyasla daha fazla psikososyal yüklerle karşılaşmaktadır. Erkeklerin işgücü piyasasındaki kırılabilirliği, aile içi otorite ilişkilerini zayıflatmakta; kadınların karar alma süreçlerinde daha aktif hale gelmesi ise ev içi rollerin yeniden dağılımını beraberinde getirmektedir. Ancak bu durum, kadınların ekonomik ve bakım yüklerinin artmasına ve kimi zaman boşanma ile sonuçlanan aile içi çatışmaların yükselmesine neden olabilmektedir (Engin, 2021, s. 239; Ünsal, 2022).

4.2.2. Türkiye'ye Yönelik Dış Göç Süreçleri

2023 yılında Türkiye'ye gelen göçmenlerin %45,8'ini kadınlar oluşturmuştur (TÜİK, 2024b). Suriyeli, Afgan ve Yemenli sığınmacı ailelerde toplumsal cinsiyet rolleri, göç sonrası yeniden tanımlanmaktadır (Doğangün ve Keysan, 2022, s. 125; Ekmen ve Koçak, 2020, s. 179). Kırsal kökenli Afgan kadınların Türkiye'deki işgücüne katılımı, göçle birlikte kimlik dönüşümünü ortaya koymaktadır (Güler, 2020). Çarpar ve Yaylacı'nın (2021) bulguları, sığınmacı erkeklerin ekonomik gücünü kaybetmeleriyle geleneksel erkeklik rollerini yeniden inşa etmeye çalıştıklarını ve bu kapsamda farklı yeniden erkekleştirme stratejileri geliştirdiklerini göstermektedir. Öte yandan, Bimay ve Çetin'in (2023, s. 1027) bulguları ise, sığınmacı erkeklerin ekonomik güç kaybıyla birlikte aile ilişkilerine daha temkinli ve geri çekilmiş biçimde katıldığını ortaya koymuştur. Bu durum, erkeklik rollerinin yeniden inşasında farklı stratejilerin veya çatışmalı süreçlerin varlığına işaret etmektedir. Bu bulgular, hegemonik erkeklik kuramının göç bağlamında nasıl yeniden üretildiğini veya sorgulandığını göstermektedir.

Ayrıca, eğitim imkanına erişen kız çocuklarının özgüven, bağımsızlık ve sorumluluk düzeylerinde artış gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, bu dönüşüm kadınlar açısından çifte yük sorununu da beraberinde getirmektedir. Ev içi bakım sorumluluğu artarken, ekonomik hayata katılım baskısı da güçlenmektedir (Ekmen ve Koçak, 2020, s. 179). Buz vd.'nin (2021) bulguları, Afgan kadınların düşük ücretli ve güvencesiz işlerde istihdam edildiğini göstermiştir. Çatışma ve savaş ortamında eğitim durumlarını kanıtlayan belgeler olmadan Türkiye'ye göç eden Afganların, eğitim olanaklarına erişiminde yaşanan güçlükler, istihdam konusunda da zorluklara yol açmaktadır. Bu durum, ataerkil aile yapısıyla birleştiğinde özellikle kız çocuklarının eğitimde dezavantajlı konuma düşmesine neden olmaktadır.

Zorunlu göçün bir diğer sonucu, bazı göçmen kadınların Türkiye'de evlilik ilişkilerine yönelmesidir. Ancak bu durum çoğu zaman gönüllü bir tercihten ziyade, güvencesizlik, ekonomik yoksunluk ve kırılganlık koşullarının bir sonucudur. Yapılan araştırmalar, özellikle Suriyeli göçmen kadınlar arasında erken yaşta evliliklerin ve resmi nikaha dayanmayan çok eşli birlikteliklerin arttığını göstermektedir (Erdoğan, 2023, s. 63; Gönül, 2020, s. 80; Kargın, 2018, s. 32; Küçük, 2022, s. 31; Öztürk, Albayrak, Karataş ve Aslan, 2021). Bu tür evlilikler yalnızca statü kazanma arayışıyla açıklanamaz; aynı zamanda kadınların güvenlik, barınma ve geçim kaynaklarına erişiminde zorunlu bir strateji olarak da ortaya çıkmaktadır (Harvey, Garwood ve El-Masri, 2013; Kargın, 2018). Sonuç olarak, göç sonrası oluşan bu evlilik pratikleri aile kurumu üzerinde derin ve çoğu zaman olumsuz etkiler ortaya çıkarmaktadır.

4.3. Ailede Sosyal Uyum, Dayanışma ve Aile İçi Destek Mekanizmaları

Türkiye'de zorunlu iç göç ve uluslararası yerinden edilme süreçleri, ailelerin sosyal uyum, dayanışma ve destek mekanizmaları açısından önemli değişimler yaşamasına neden olmaktadır. Ailede dönüşüm sosyolojisi perspektifinden bakıldığında, bu uyum süreçleri geniş aileden çekirdek aileye geçiş, dayanışma ağlarının çözülmesi ve yeni hibrit aile formlarının ortaya çıkması gibi yapısal dönüşümleri de beraberinde getirmektedir. Bu temada, göçün sosyal bütünleşme üzerindeki etkileri hem iç hem dış göç bağlamında karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

4.3.1. Türkiye'de Zorunlu İç Göç Süreçleri

Türkiye'deki zorunlu iç göç, iklim değişikliğine bağlı kırsal göçler, afetler ve kentsel dönüşüm gibi farklı süreçlerle şekillenmektedir. Bu süreçlerin, ailelerin sosyal uyumları üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. 12. Kalkınma Planı, artan kentleşme, yaşam maliyetleri, barınma ve sosyal altyapıya erişim sorunlarının aile yapısını doğrudan etkilediğini vurgulamaktadır. Geniş aile modellerinin çözülmesi, kuşaklar arası ilişkilerin zayıflaması ve bireyselleşmenin artması, göçün aile üzerindeki etkilerinin sadece mekânsal değil, aynı zamanda toplumsal aidiyet ve dayanışma açısından da çok boyutlu olduğunu göstermektedir (SBB, 2023). Kırdan kente göçle birlikte kentlerde artan nüfus, sağlık hizmetlerine talebi artırarak sosyal destek sistemlerinin

kapasitesini zorlamaktadır. Bu durum, iç göç yaşayan ailelere yeterli desteğin sağlanamamasıyla sosyal uyum sorunlarına zemin hazırlamaktadır (Küçük, 2020, s. 473; SBB, 2023, s. 12, 16, 21).

Afetler ve acil durumlar (deprem, iklimle ilişkili aşırı hava olayları gibi), Türkiye’de ailelerin zorunlu iç göç nedenleri arasında yer almakta ve afetin büyüklüğü göç sürecini doğrudan etkilemektedir (Şeker, 2023, s. 174; Yılmaz ve Şikar, 2023). Güvenlik kaygısıyla yerinden edilenler geri dönme eğilimi gösterirken, iş ve eğitim olanakları sunan kentlere kalıcı geçiş yapan aileler de bulunmaktadır. Her iki durumda da barınma, eğitim ve ekonomik geçim sorunları sosyal uyum açısından belirleyici rol oynamaktadır (Sevim, 2024, s. 299).

Kentsel dönüşüm süreçlerinde yaşanan yerinden edilmeler de benzer biçimde sosyal uyumu olumsuz etkilemekte, geleneksel dayanışma ağlarının çözülmesine ve aile bireylerinde yalnızlık hissinin artmasına yol açmaktadır (Acungil, 2021, s. 43; İşlek ve Şengül, 2024). Kentsel dönüşüm süreçlerinde özellikle yaşlı bireyler, sadece mekân değil sosyal bağların da kaybı nedeniyle yüksek düzeyde aidiyet kaybı yaşamaktadır (Özmete ve Dinç, 2020). Bu husus, Ekolojik Sistemler Teorisi’nin makrosistem düzeyindeki mekânsal ve kurumsal dönüşümlerin, mikrosistem düzeyindeki aile ilişkilerini doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır.

4.3.2. Türkiye’ye Yönelik Dış Göç Süreçleri

Suriyeli ve Yemenli sığınmacı ailelerin sosyal uyum süreçlerine ilişkin çalışmalar (Ekmen ve Koçak, 2020, s. 176; Küçük, 2022, s. 31; Morgül vd., 2021, s. 16; Özensoy, 2021, s. 1606), ailelerin sosyal uyumlarındaki temel sorunların Türkçe bilmemelerinin getirdiği iletişim zorlukları ve toplu yaşam nedeniyle diğer insanlarla etkileşimin zayıflığı konularında yoğunlaştığını göstermektedir. Ailede dönüşüm sosyolojisi açısından bu koşullar, aile içi dayanışmayı bir hayatta kalma stratejisi olarak güçlendirirken, aynı zamanda bu dayanışmanın sınırlarını da zorlamaktadır. Türkiye’ye göç sürecinde birikimlerin taşınamaması, ev, iş yeri ve statü kayıpları sığınmacıları yoksul hale getirmektedir. İş bulma sürecinde yaşanan güçlükler, güvencesiz ve düşük ücretli işlerde istihdam edilmeleri ve yabancı olmanın getirdiği ayrımcı tutumlar sosyal dışlanmayı artırmaktadır. Buna karşın, akrabalık temelli dayanışma ağları ve sosyal hizmet kurumlarının desteği ailelerin uyum sürecinde önemli rol oynamaktadır (Karataş ve Duyan, 2021; Ünal ve Gedik, 2022, s. 64). Arıcıoğlu ve Afkarı (2023) ile Bimay ve Çetin’in (2023) çalışmaları, göçmen ailelerin geçmiş deneyimlerinin, iş kurma ya da mesleki yönelimlerde belirleyici olabildiğini göstermektedir.

Akkaş ve Aksakal’ın (2021) Erzincan’da yürüttüğü araştırma, Afgan göçmenlere yönelik toplumsal önyargıların yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcıların önemli bir kısmı, Afganların kamu güvenliği ve işsizlik açısından tehdit oluşturduğuna inanmaktadır. Bu tür önyargılar, sığınmacı ailelerde yalnızlaşmayı ve toplumsal kopuşu derinleştirmektedir (Bimay ve Çetin, 2023, s. 1026; Ünal ve Gedik, 2022, s. 63).

Eğitim, sosyal uyumun anahtar mekanizmalarından biri olmakla birlikte, dil bariyeri, sistem farklılıkları ve diploma denkliği gibi sorunlar, özellikle çocukların eğitim sürecini zorlaştırmakta; bu da uzun vadede aile bireylerinin topluma entegrasyonunu olumsuz etkilemektedir (Çelik ve İşler, 2020, s. 787; Ekmen ve Koçak, 2020, s. 177; Rasooly, 2020). Eğitim düzeyinin düşüklüğü ve vasıfsız iş gücü yoğunluğu, sığınmacı ailelerin yoksulluk döngüsünden çıkmalarını zorlaştırmaktadır. Yasal istihdam sisteminin işverenlere getirdiği yükler, göçmenleri kayıt dışı sektörlere yönlendirmekte; bu da gelir güvencesizliğini ve istismar risklerini artırmaktadır (Güler, 2020; Oghli, 2023).

Sosyal uyum sadece ekonomik değil, kültürel beklentiler bağlamında da zorluklar barındırmaktadır. Haqyar ve Camgöz (2023), Afgan göçmenlerin iş beklentileri ile Türkiye’deki çalışma koşulları arasındaki farkların iş tatminini olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Aileler, sosyo-kültürel engelleri aşmak için akraba temelli sosyal ağlara yönelmekte; ancak bu ağlar sınırlı destek sunabilmektedir.

4.4. Karşılaştırmalı Analiz

Bu çalışma, Türkiye’de zorunlu göçün aile yapısı üzerindeki etkilerini, iç ve dış göç türleri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Analiz edilen 33 özgün kaynak, iç göç (kırdan kente geçim amaçlı göç, afetler ve kentsel dönüşüm) ile dış göç (sığınmacı temelli yer değiştirmeler) süreçlerinin, aile dinamiklerinde hem benzerlikler hem de ayrılan dönüşümler ortaya çıkardığını göstermektedir. Karşılaştırmalı analiz kapsamında çalışmanın bulguları, yerel sosyo-ekonomik ve kültürel koşullar ile küresel göç dinamikleri bağlamında yorumlanmıştır.

4.4.1. Aile İçi Roller ve Kuşaklar: Kesişen Yükler, Farklı Dinamikler

Türkiye’de afetler ve ekonomik nedenlerle gerçekleşen zorunlu iç göç, aileleri yerel sosyal hizmetlerin yetersiz olduğu bir ekosisteme taşımaktadır. Bu yeni sistemde, Bronfenbrenner’in teorisindeki mikrosistem ve mezosistem seviyeleri (aile içi ilişkiler ve ailenin yeni çevresiyle etkileşimi) üzerinde yoğun baskı oluşmaktadır. Bu baskı, bakım yükünün genellikle kadınlar tarafından taşınmasına neden olurken, genç aile üyelerini de kayıt dışı ekonomiye iterek çocuk işçiliği gibi riskleri artırmaktadır. Bu durum, yalnızca Türkiye’de değil, küresel göç deneyimlerinde de benzer şekilde gözlemlenmektedir; UNHCR (2023) raporları aile içi rollerin değişmesinin göçmen hanelerde kırılganlık ve dayanışma biçimlerini yeniden şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

Dış göçte ise aile içi rollerdeki değişim, küresel dinamiklerin bir sonucu olarak daha köklü bir yapısal dönüşüme işaret etmektedir. Sığınmacı ailelerde erkeklerin hukuki statü belirsizliği ve istihdam piyasasında marjinalleşmeleri, onların geleneksel “ekonomik lider” rollerini zayıflatmaktadır. Bu durum, aile içinde yeni bir iş bölümü ve sorumluluk paylaşımını zorunlu kılmaktadır. Connell (2002) ve Yuval-Davis (2006) gibi toplumsal cinsiyet kuramcılarının vurguladığı gibi, bu durum ataerkil yapıların göç kriziyle birlikte yeniden müzakereye açılmasına yol açmaktadır. Bu süreç, kadınların hem ekonomik hayata katılımını sağlarken hem de üzerlerindeki çifte yükü derinleştirmektedir.

Kuşaklar arası ilişkilerdeki dönüşüm de benzer şekilde ele alınmalıdır. Hem iç hem de dış göçte aile büyüklerinin karar alma gücünün gençlere kayması, ailede dönüşüm sosyolojisinin “otoritenin yeniden dağılımı” (Aldous, 1990) tezini desteklemektedir. Bu durum, göçün meydana getirdiği sosyal ve ekonomik zorluklara karşı gençlerin, özellikle de kent yaşamı ve yeni kültürle daha hızlı uyum sağlayanların, ailede bir nevi arabulucu ve yol gösterici rolü üstlendiklerini göstermektedir (Yalçın, 2017). Bu süreç, yerel kültürel normlar ve küresel göç eğilimlerinin kesiştiği bir noktada, aileyi hem bir dayanışma birimi hem de dönüşüm alanı hâline getirmektedir.

4.4.2. Toplumsal Cinsiyet: Dönüşüm Süreçleri

Zorunlu göç, kadınların toplumsal konumlarının aile içinde ve kamusal alanda yeniden tanımlanmasına neden olurken, bu süreç iç ve dış göç türlerinde farklı dinamiklerle ilerlemektedir. İç göçte, kırsal yaşamdan kente geçiş, teorik olarak kadınların eğitim ve istihdama erişimini artırsa da pratik düzlemde bu potansiyel, yerel sosyal politikaların eksikliği ve geçim baskıları nedenleriyle sınırlı kalmaktadır. Kadınlar, kentsel alanda görünürlükleri artsa bile, bakım emeği yükü ve güvencesiz işlerde çalışma gibi sorunlarla mücadelede devam etmektedirler (Engin, 2021).

Dış göçte ise, küresel düzlemdeki mülteci krizinin bir sonucu olarak kadınların ekonomik rolleri daha belirgin hale gelmiştir. Ancak bu görünürlük, onların özellikle yasal statü belirsizliği ve toplumsal dışlanma gibi sorunlar nedeniyle daha kırılgan hale gelmelerine neden olmaktadır. Bu durum, toplumsal cinsiyetin yalnızca yerel bir olgu değil, aynı zamanda küresel krizlerin yansımalarını taşıyan bir kırılganlık alanı olduğunu göstermektedir (Utar, 2024). Bazı sığınmacı ailelerde, erkek egemen yapıların esnediği, ev içi iş bölümünde daha paylaşımcı eğilimlerin olduğu da gözlemlenmiştir. Bu durum, göçün yalnızca cinsiyet rollerini yeniden dağıtan değil, aynı zamanda bu rolleri müzakereye açan bir süreç işlevi gördüğünü göstermektedir.

Ailedeki toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki bu dönüşümler, göç türleri arasında bazı temel farklar barındırmaktadır: İç göçte dönüşüm daha yavaş, yerleşik ve kültürel olarak içselleştirilmiş süreçlerle ilerlerken; dış göçte daha ani, zorunlu ve kriz temelli gelişmektedir. Bu, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin hem derinleşmesine hem de yer yer sorgulanmasına yol açmakta, göçün küresel boyutuyla bağlantılı kırılganlıkları görünür kılmaktadır. Söz konusu kırılganlıkların giderilmesinde, göç türlerine özgü ihtiyaçlara duyarlı sosyal hizmet ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesine ilişkin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan (SKA), SKA5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği'nin hedefleri (UNDP, 2025) politika geliştirme süreçlerinde dikkate alınmalıdır.

4.4.3. Uyum ve Dayanışma: Ortak Kırılganlıklar, Ayrışan Fırsatlar

Göçün sosyal uyum bağlamındaki etkisi, Bronfenbrenner'in ekolojik yaklaşımındaki makrosistem seviyesiyle (toplumsal normlar, politikalar, dil ve kültür) doğrudan ilişkilidir. İç göçte kültürel yakınlık, vatandaşlık hakları ve dil ortaklığı, sosyal uyumu kısmen kolaylaştırırken; dış göçte dil bariyerleri, hukuki belirsizlikler ve toplumsal dışlanma, süreci çok daha kırılgan ve karmaşık hale getirmektedir.

Aile içi dayanışma, her iki göç türünde de yeni koşullarla baş etmede temel bir kaynak olarak öne çıksa da bu dayanışmanın sınırları ailenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik sistem, hane içi gelir düzeyi, dışsal destek mekanizmaları ve toplumsal kabul düzeyi ile belirlenmektedir. IOM Dünya Göç Raporu (2024) da sosyal sermaye ve akrabalık temelli dayanışmanın sosyal uyum üzerinde belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, göçün beraberinde getirdiği uyum süreçlerinin yalnızca bireysel çabalarla değil, kurumsal destek, kapsayıcı sosyal politikalar ve yerel düzeyde toplumsal kabulü artıran uygulamalarla desteklenmesi oldukça önemlidir. Ayrıca sosyal uyum ve dayanışma süreçleri yalnızca yerel değil, uluslararası göç ve entegrasyon çalışmaları bağlamında da önemle ele alınmalı ve bu alanda uluslararası iş birlikleri kurulmalıdır.

Bu karşılaştırmalı analiz, zorunlu göç biçimlerinin aile yapısı üzerindeki etkilerinin homojen olmadığını; aksine her bir göç biçiminin kendi bağlamı içinde aile dinamiklerini dönüştürdüğünü göstermektedir. Göç türlerine özgü sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin, aile yapılarında yeniden yapılanma süreçlerine yön verdiği görülmektedir. Dolayısıyla, ailelerin güçlendirilmesi yönünde geliştirilecek sosyal politika ve hizmetlerin göç biçimlerine duyarlı ve ayrıştırılmış yaklaşımlar içermesi gerekmektedir. İç göç ve dış göç bağlamlarında aile temelli müdahalelerin özelleştirilmesi, uyumun güçlendirilmesi ve kırılganlıkların azaltılması açısından kritik bir ihtiyaçtır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, zorunlu göç biçimlerinin aile dinamiklerine etkilerini Türkiye bağlamında karşılaştırmalı bir yaklaşımla incelemiştir. Başlangıçtaki araştırma soruları bağlamında sistematikleştirilmiş literatür taraması ve tematik içerik analizine dayalı olarak ulaşılan bulgular, göçün aile içi rollerin yeniden dağılımı, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve sosyal uyum mekanizmaları üzerinde çok katmanlı etkiler oluşturduğunu göstermektedir. İç göç süreçlerinde kırdan kente göç, afetler, iklim değişikliği ve kentsel dönüşüm gibi faktörler; dış göç süreçlerinde ise zorla yerinden edilme, statü belirsizliği ve ayrımcılık gibi sorunlar, aile yapısında belirgin kırılmalara neden olmaktadır. Bu faktörler, ailelerin göçle başa çıkma kapasitesini doğrudan şekillendirmektedir.

Bulgular, göçün etkilerinin yalnızca mekânsal değil; aynı zamanda toplumsal cinsiyet, kuşaklar arası ilişkiler, bakım emeği, dayanışma stratejileri ve sosyal uyum gibi mikro düzey aile süreçlerinde derin dönüşümlere neden olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, sosyal politikaların göç türlerine göre özelleştirilmesi ve aile temelli destek programlarının mekânsal, kültürel ve toplumsal bağlamlara duyarlı biçimde geliştirilmesi gereklidir. Özellikle kadınlar ve çocuklar gibi kırılgan gruplar, her iki göç biçiminde de merkezi roller üstlenmekte ve toplumsal

rollerin yeniden inşasında kritik konumda bulunmaktadır. Göç türlerine göre farklılaşan bu etkiler, sosyal politika tasarımıyla tek tip yaklaşımların sınırlı kalacağını göstermektedir. Ayrıca, göç ve yerinden edilme süreçlerine ilişkin politikaların tasarlanmasında, ulusal önlemler kadar uluslararası iş birliği ve Birleşmiş Milletler SKA'ları (özellikle SKA5) çerçevesindeki hedeflerin dikkate alınması, daha kapsayıcı ve etkili stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu çerçevede, sosyal politika yapıcılar için yenilikçi yaklaşımlara dayanan aşağıdaki öneriler öne çıkmaktadır:

- 1. Entegre Aile Destek Modelleri:** Afet ve kentsel dönüşüm sonrası iç göçte, yalnızca barınma ve geçim desteği sunmak yerine, ailelerin psikososyal direncini artıran ve sosyal dayanışma ağlarını güçlendiren bütüncül destek modelleri oluşturulmalıdır. Bu modeller, çocukların eğitimine ve yaşlıların bakımına odaklanan, yerel belediyeler ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlayan çok paydaşlı bir yapıda tasarlanmalıdır.
- 2. Hibrit Destek Merkezleri:** Dış göçmen kadınlara yönelik merkezlerde, istihdamın yanı sıra hukuki danışmanlık, ruh sağlığı hizmetleri ve dil eğitimi bir arada sunulmalıdır. Bu merkezler, kadınların hem ekonomik hayata katılımını kolaylaştıracak hem de toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve istismara karşı korunmalarını sağlayacaktır.
- 3. Kültürel Aracılık ve Akran Mentörlüğü Programları:** Sosyal uyum programları, yalnızca dil eğitimiyle sınırlı kalmayıp, yerel halktan ve daha önce göç deneyimi yaşamış bireylerden oluşan akran mentörleri aracılığıyla kültürel geçiş sürecine eşlik etmelidir. Bu programlar, özellikle dil bariyeri yaşayan çocukların okulda ve sosyal çevrede yaşadığı sorunları azaltmada etkili olacaktır.
- 4. Veriye Dayalı Politika Geliştirme:** Türkiye gibi farklı göç türlerinin eş zamanlı yaşandığı ülkelerde, karar alma süreçleri göç haritaları ve güncel demografik verilerle desteklenmelidir. Bu haritalar, farklı bölgelerde hangi göçmen gruplarının ne çeşit sorunlarla karşılaştığını göstererek, kaynakların daha etkin ve hedefe yönelik kullanılmasını sağlayacaktır.

Bu çalışma, mevcut literatürde dağınık biçimde yer alan bulguları tematik ve karşılaştırmalı biçimde bir araya getirerek, aile merkezli göç çalışmalarına hem kuramsal hem uygulamalı düzeyde katkı sunmaktadır. Bu analiz ayrıca, göçün toplumsal etkilerini aile ölçeğinde değerlendiren çalışmaların önemine işaret etmektedir. Aile, yalnızca göçün nesnesi değil; aynı zamanda bu sürece karşı geliştirdiği stratejilerle aktif bir özne olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle göç ve yerinden edilme bağlamında yapılan analizlerin, birey odaklı olmaktan çıkarak aileyi hem analiz birimi hem de sosyal dayanıklılık mekanizması olarak merkeze alması gerekmektedir. Böylelikle, aile içi dayanışma biçimleri, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve kuşaklar arası etkileşim gibi faktörlerin, göç sürecine özgü olarak nasıl dönüştüğünü anlamak mümkün hale gelecektir.

Bu çalışma, ikincil verilere dayalı niteliksel bir sentez çalışması olarak yapılandırılmıştır. Gelecek araştırmalarda; göç türlerine göre saha temelli etnografik çalışmalar, kuşaklar arası aktarımlar, bakım emeği ve dayanışma stratejileri üzerine odaklanan derinlemesine mülakatlar, toplumsal cinsiyetin mekânsal dönüşümle kesişimini inceleyen karşılaştırmalı vaka analizleri, göç politikalarının aile yapısı üzerindeki etkilerini politika-belge çözümlemesi ve uygulama izleme yöntemiyle ele alan çalışmalar, önemli katkılar sağlayacaktır.

Kaynakça

Abamosa, J.Y. (2024). Stuffing the refugee education pipeline: the integration process and the exclusion of refugees from knowledge production in a western destination country. *Frontiers in Education*, 9, 1339878. doi:10.3389/feduc.2024.1339878

- Acungil, Y. (2021). Kentsel dönüşüm uygulamalarının kentin sosyo-ekonomik yapısına etkileri: Tokat 600 evler mahallesi örneği. *Akademik Görüş Dergisi*, 1(2), 43-49. doi: 10.5281/zenodo.7497549
- Akkaş, İ. ve Aksakal, İ. (2021). Afgan göçmenlere yönelik tutum ve algıların sosyolojik analizi: Erzincan örneği. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 2(3), 41-54. doi:10.52108/2757-5942.2.3.3
- Aldous, J. (1990). Family development and the life course: Two perspectives on family change. *Journal of Marriage and the Family*, 52(3), 571-583. doi:10.2307/352924
- Arıcıoğlu, M.A. ve Afkari, R. (2023). Türkiye'deki Afgan göçmenlerin girişimcilik sürecinde sosyal sermayenin etkisi: İstanbul ve Konya örneği üzerine nitel bir araştırma. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 17-44. doi:10.51124/jneusb.2023.40
- Aydın, Y. ve Kayıkcı, H. (2024). "Göç ettirmeyen kentsel dönüşüm" ve soylulaştırma ayrımı: Ankara, Yenimahalle Mehmet Akif Ersoy mahallesi örneği. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 41-58. doi:10.5505/jas.2024.28291
- Bahadır, B. ve Uysal, G.Ş. (2024). İklim değişikliğine karşı tarım işletmelerinin geçim kaynakları etkilenebilirliğinin sermaye unsurları açısından değerlendirilmesi: Türkiye'de üzüm üreticileri örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 21(5): 1112-1129. doi:10.33462/jotaf.1375013
- Baiocchi, M.L. (2025). Precarity as a methodological framework in the study of socially reproductive labor: Insights from an ethnography with migrant women household workers and their advocates in the semi-periphery of global capitalism. *Dialectical Anthropology*, 1-22. doi:10.1007/s10624-025-09776-w
- Bhat, N., Fayaz Ahmad Paul, A., Bashir, A., Gul, A. ve Ganie, Z.A. (2025). A narrative review of cultural identity and health risks in forced migration. *International Journal of Population Studies*, 11(2), 1-16. doi:10.36922/ijps.4468
- Bimay, M. ve Çetin, E. (2023). Entegrasyon sürecinde göçmen aile yapısında yaşanan değişimler: Batman'daki Suriyeliler örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 1019-1935.
- Birpınar, M.E. ve Tuğaç, Ç. (2022). Climate security and migration: An evaluation for the world and Turkey. *Insight Turkey*, 24(1), 105-133. doi: 10.25253/99.2022241.7
- Bisht, T.C. (2024). *Forced displacement: A rapidly rising vulnerability and its challenges for an inclusive and sustainable Asia and the Pacific*. ADBI Working Paper No. 1465. Tokyo: Asian Development Bank Institute (ADBI).
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.
- Brunarska, Z. ve Ivlevs, A. (2023). Forced displacement and subsequent generations' migration intentions: Intergenerational transmission of family migration capital. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 50(10), 2423-2443. doi:10.1080/1369183X.2023.2290443
- Bunn, M., Zolman, N., Smith, C. P., Khanna, D., Hanneke, R., Betancourt, T.S. ve Weine, S. (2022). Family-based mental health interventions for refugees across the migration continuum: A systematic review. *SSM Mental Health*, 2, 100153. doi:10.1016/j.ssmmh.2022.100153
- Bures, R.M. (2016). *Migration and families*. H. L. Peterson (Ed.), *Encyclopedia of family studies* içinde (ss. 1-3). New York: Wiley. doi:10.1002/9781119085621.WBEFS392

- Buz, S., Canlı, M. ve Aygüler, E. (2021). *Trabzon'da yaşayan Afgan sığınmacıların profili ve gereksinimleri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Byrd, N. (2022). *Issues in refugee adaptation after resettlement*. 1st International Academic Conference on the Sustainable Development Goals: Why It Matters. Utah Valley University, Utah.
- Cherlin, A.J. (2012). *Public and private families: An introduction*. New York, NY: McGrawhill Education.
- Chu, H., ve Thelamour, B. (Eds.). (2021). *Conceptual and methodological approaches to navigating immigrant ecologies*. Cham: Springer Nature.
- Cormoş, V.C. (2022). The processes of adaptation, assimilation and integration in the country of migration: A psychosocial perspective on place identity changes. *Sustainability*, 14(16), 10296. doi:10.3390/su141610296
- Cuadrado, C., Libuy, M. ve Moreno-Serra, R. (2023). What is the impact of forced displacement on health? A scoping review. *Health Policy and Planning*, 38(3), 394-408. doi:10.1093/heapol/czad002
- Cuartas, J., Lucero Ramírez-Varela, J., Spitzer, J., Briant, A., Ghazanfar, A., Lansford, J.E. ve Sanson, A. (2025). Climate change, families, and human development: Review of the evidence. *Journal of Cognition and Development*, 1-23. doi:10.1080/15248372.2025.2468187
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 67-91.
- Çarpar, M.C. ve Yaylacı, F.G. (2021). Forced migration as a crisis in masculinity: A sociological approach to refugee men's remasculinization strategies in Turkey. *Journal of Refugee Studies*, 34(4), 3846-3870. doi:10.1093/jrs/feaa138
- Çelik, S. ve İşler, N.K. (2020). Göç mağduru çocukların Covid-19 salgını sürecindeki öğrenme deneyimleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 783-800. doi:10.37669/milliegitim.783048
- Çobanoğlu, A. ve İnce, C. (2025). Zorunlu göç bağlamında afetzede kadınların yaşam deneyimlerinin keşfi: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremi örneği. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 319-355. doi:10.30561/sinopusd.1631657
- de Haas, H., Castles, S. ve Miller, M. J. (2020). *The age of migration: International population movements in the modern world*. Dublin: Bloomsbury Publishing.
- Doğan, M. (2022). Türkiye'de iç göç: Aile bağlamında. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(10), 64-72.
- Doğangün, G. ve Keysan, A.Ö. (2022). Göçün Suriyeli kadınların toplumsal cinsiyet pratikleri üzerindeki etkisi: İmkanlar ve zorluklar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 77(1), 125-150. doi:10.33630/ausbf.986526
- Dominelli, L. (2023). *Climate change and families: UN policy brief on climate change and families*. Stirling: University of Stirling.
- Ekmen, E. ve Koçak, O. (2020). Göçün Suriyeli ve Yemenli göçmenlerin aile yapıları üzerine etkileri. *Journal of Social Policy Conferences*, 79, 167-205. doi:10.26650/jspc.2020.79.0002
- Engin, M. (2021). Türkiye'de iç göçün aile kurumu üzerindeki etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(41), 230-243.

- Erdoğan, M.M. (2023). *Syrians barometer: A framework fo achieving social cohesion with Syrians in Türkiye*. Ankara: SerBest Kitaplar.
- European Commission. (2025). *Forced displacement*. https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/migration-and-forced-displacement/forced-displacement_en (Erişim tarihi: 16.06.2025).
- European Parliament. (2024). *Exploring migration causes: Why people migrate*. <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200624STO81906/exploring-migration-causes-why-people-migrate> (Erişim tarihi: 06.06.2025).
- Gillen, M., Goodman, A., Danaher, F., Bosson, R., Greenwald, M. ve Jasrasaria, R. (2024). Intergenerational trauma and resilience among im/migrant families: Child mental health outcomes and psychosocial mechanisms of transmission. *Health, 16*, 888-920. doi:10.4236/health.2024.1610063
- Gillespie, B.J. ve Mulder, C.H. (2020). Nonresident family as a motive for migration. *Demographic Research, 42*, 399-410. doi: 10.4054/DemRes.2020.42.13
- Goode, W. J. (1963). *World revolution and family patterns*. Glencoe, IL: Free Press.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025a). *Düzensiz göç*. <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> (Erişim tarihi: 01.06.2025).
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025b). *Yabancılar ve uluslararası koruma kanununda geçici koruma*. <https://www.goc.gov.tr/yabancılar-ve-uluslararası-koruma-kanununda-gecici-koruma> (Erişim tarihi: 04.09.2025).
- Gutierrez-Vazquez, E. ve Torres, A. (2020). Gendered and stratified family formation trajectories in the context of Latin American migration, 1950 to 2000. *International Migration Review, 56*, 1107-1140. doi:10.1177/01979183211067768
- Guy-Evans, O. (2025). Bronfenbrenner's ecological systems theory. *Simply Psychology*, 10518-046.
- Gönül, S. (2020). Zorunlu göç ve toplumsal cinsiyet: Suriyeli kadınların evlilik deneyimleri. K. Biehl ve D. Danış (Ed.), *Türkiye'de göç araştırmaları içinde* (ss. 80-100). İstanbul: SU-GENDER ve GAR.
- Güler, H. (2020). Afganlı göçmenlerin göç süreçleri ve işçilik deneyimleri: Uşak ili örneği. *Work and Society, 3*, 1461-1482.
- Haqyar, A.J. ve Camgöz, M. (2023). Afgan göçmenlerin sosyokültürel uyumlarının iş tatminine etkileri: Bursa ili örneği. *Middle East Journal of Refugee Studies, 8*(2), 7-28.
- Harvey, C., Garwood, R., & El-Masri, R. (2013). *Shifting sands: Changing gender roles among refugees in Lebanon*. Oxford: Oxfam International.
- IOM. (2024). Migration and migrants: A global overview. M. McAuliffe ve L.A. Oucho (Ed.), *World Migration Report 2024 içinde* (ss. 1-37). Geneva: IOM.
- IOM. (2025a). *Fundamentals of migration*. <https://www.iom.int/fundamentals-migration> (Erişim tarihi: 03.09.2025).
- IOM. (2025b). *The global context of international migration*. <https://emm.iom.int/handbooks/global-context-international-migration/scale-and-nature-international-migration-21st-0> (Erişim tarihi: 03.09.2025).

- IOM. (2025c). *Key migration terms*. <https://www.iom.int/key-migration-terms> (Erişim tarihi: 03.09.2025).
- IPCC. (2022). *Climate change 2022: Impacts, adaptation and vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- İşlek, U.Z. ve Şengül, F.N. (2024). Kentsel dönüşümün toplumsal yapıya etkileri: İstanbul Alibeyköy Mahallesi örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Dergisi*, 71-83.
- Jabbari, B., Schoo, C. ve Rouster, A.S. (2023). *Family dynamics*. StatPearls Publishing. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK560487/> (Erişim tarihi: 03.09.2025).
- Jany, T., Yossinger, N. S., Wood, E., Coggio, T. ve Champemn, J. (2024). *Integration outcomes for forcibly displaced persons (FDPs)*. <https://rcusa.org/wp-content/uploads/2024/01/Integration-Outcomes-for-Forcibly-Displaced-Persons-FDPs-Final.pdf> (Erişim tarihi: 13.06.2025).
- Johansen, D.J., Varvin, S. ve Sagbakken, M. (2025). Family life under strain: The impact of forced migration on refugee parenting in reception centers. *Frontiers in Psychology*, 16, 1554692. doi:10.3389/fpsyg.2025.1554692
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Family, self, and human development across cultures*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Karataş, M. ve Duyan, V. (2021). Kitleli göç, sosyal kabullenme ve uyum bağlamında Türkmen işçilerin deneyimleri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(42), 5480-5515. doi:10.26466/opus.932531
- Kargın, İ.A. (2018). War hits the women: Marriage as Syrian women's coping mechanism and its impact on Turkish women. *Turkish Studies*, 13(7), 31-45. doi:10.7827/TurkishStudies.12906
- Kendrick, M.E. ve Early, M. (2024). Addressing the language and literacy needs and challenges of students with refugee experiences: Integrated supports. *Education Sciences*, 14(12), 1354. doi:10.3390/educsci14121354
- Kızılaslan, N. ve Arslan, F. (2022). Kırsaldan kente göç hareketlerinin nüfusun cinsiyet ve eğitim faktörlerine etkisi (Amasya ili örneği). *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 11(3), 147-158.
- Kızmaz, Z. (2021). İklim değişikliğinin kırsal alandaki etkisi ve alternatif arayışlar: Sosyolojik bir yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 431-453. doi: 10.18069/firatsbed.827702
- Küçük, A. (2020). Türkiye'de göç ve sağlık politikaları analizi: "Sıhhat projesi" örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(47), 473-496. doi: 10.21560/spcd.vi.576588
- Küçük, H. (2022). Toplumsal cinsiyet bağlamında göç sürecinde kadın ve erkek. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3(1), 26-37.
- Lu, Y., Zhang, R. ve Du, H. (2021). Family structure, family instability, and child psychological well-being in the context of migration: Evidence from sequence analysis in China. *Child Development*, 92(4), 416-438. doi:10.1111/cdev.13496
- Maehler, D.B. ve Daikeler, J. (2024). The cultural identity of first-generation adult immigrants: A meta-analysis. *Self and Identity*, 23(5-6), 450-483. doi:10.1080/15298868.2024.2399559

- Massey, D.S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. ve Taylor, J.E. (1993). Theories of international migration: A review and appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431-466. doi: 10.2307/2938462
- McAuliffe, M. ve Khadria, B. (2021). *World migration report 2022*. Geneva: International Organization for Migration (IOM).
- Milewski, N. ve Kulu, H. (2007). Family change and migration in the life course. *Demographic Research*, 17, 567-590. doi:10.4054/demres.2007.17.19
- Morgül, K., Savaşkan, O. ve Mutlu, B. (2021). *İstanbul'da Suriyeli sığınmacılara yönelik algı ve tutumlar: Partizanlık, yabancı karşıtlığı, tehdit algıları ve sosyal temas*. İstanbul: Türkiye Ekonomik Sosyal Siyasal Araştırmalar Vakfı.
- Mulder, C. ve Malmberg, G. (2014). Local ties and family migration. *Environment and Planning A*, 46, 2195-2211. doi:10.1068/a130160p
- Mulder, C H. (2018). Putting family centre stage: Ties to nonresident family, internal migration, and immobility. *Demographic Research*, 39, 1151-1180. doi: 10.4054/DemRes.2018.39.43
- Oghli, N. F. (2023). *Göç yönetişi: Afganlılar örneği* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özensoy, A. U. (2021). Muş'ta sığınmacıların yaşadıkları sorunlar, çözüm yolları, sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonları. *Third Sector Social Economic Review*, 56(3), 1596-1613. doi:10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.21.08.1625
- Özmete, E. ve Dinç, B. (2020). Yaşlıların “göç” ve “yerinde yaşlanma” bağlamında kentsel dönüşüm ile ilgili değerlendirmeleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 197-234. doi:10.21560/spcd.v20i54504.660460
- Öztürk, A.B., Albayrak, H., Karataş, K. ve Aslan, H. (2021). Dynamics of child marriages among Syrian and Afghan refugees in Turkey. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 251-29.
- Peker, A.E. ve Şanlı, İ. (2022). Deprem ve göç ilişkisi: 24 Ocak 2020 Elazığ depremi örneği. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 125-154.
- Rasooly, A. T. (2020). *Afgan göçmenlerinin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri üzerine bir analiz: İstanbul örneği* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Resmi Gazete. (2013). *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu*, Resmi Gazete No: 28615. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf> (Erişim tarihi: 04.09.2025).
- Resmi Gazete. (2014). *Geçici Koruma Yönetmeliği*, Resmi Gazete No: 29153. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.20146883.pdf> (Erişim tarihi: 04.09.2025).
- SBB. (2023). *On ikinci kalkınma planı (2024–2028)*. Ankara: Strateji ve Bütçe Başkanlığı.
- Sevim, Y. (2024). Deprem nedeniyle zorunlu göçe maruz kalan aileler üzerine sosyolojik bir araştırma. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 12(40), 297-330. doi:10.33692/avrasyad.1492561
- Stark, O. ve Bloom, D.E. (1985). The new economics of labor migration. *The American Economic Review*, 75(2), 173-178.

- Swendsen, J.D. ve Merikangas, K.R. (2020). The comorbidity of depression and substance use disorders among forced migrants. *Clinical Psychology Review*, 20, 173-189. doi:10.1016/s0272-7358(99)00026-4
- Şakacı, B.K. (2020). Türkiye'nin göç ve iskan politikaları: 1934 tarihli 2510 sayılı İskân Kanunu incelemesi. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1(3), 36-57.
- Şeker, B.D. (2023). Doğal afetlerin göç üzerindeki etkileri: Depremler ve Türkiye. *Göç Dergisi*, 10(2), 173-187. doi:10.33182/gd.v10i2.875
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2022). *Türkiye tarımsal kuraklıkla mücadele stratejisi ve eylem planı (2023–2027)*. Ankara: Tarım Reformu Genel Müdürlüğü.
- te Lintelo, D.J.H., Yıldız, A., Gürel, M.Ö., Siviş, S., Çün, P., Khan, S. ve Mull, R. (2023). Protracted displacement and housing systems in intermediary cities: The case of Syrians in Torbalı, Türkiye. *International Journal of Housing Policy*, 25(2), 279-303. doi:10.1080/19491247.2023.2245213
- Torres, A. (2022). Family formation trajectories and migration in the United States by the end of the 20th century. *Current Sociology*, 72, 120-149. doi:10.1177/00113921221097155
- TÜİK. (2024a). *İç göç istatistikleri, 2023*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ic-Goc-Istatistikleri-2023-53676> (Erişim tarihi: 22.06.2025).
- TÜİK. (2024b). *Uluslararası göç istatistikleri, 2023*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2023-53544> (Erişim tarihi: 22.06.2025).
- TÜİK. (2024c). *İstatistiklerle aile, 2023*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2023-53784> (Erişim tarihi: 21.06.2025).
- UK Trauma Council. (2025). *A review of evidence: Understanding educational experiences of children and young people who are seeking refuge and asylum*. <https://uktraumacouncil.org/resource/refuge-and-asylum-literature-review?cn-reloaded=1> (Erişim tarihi: 18.06.2025).
- UNDP. (2025). *Küresel amaçlar 5: Toplumsal cinsiyet eşitliği*. <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/toplumsal-cinsiyet-esitligi/> (Erişim tarihi: 15.09.2025).
- UNFCCC. (2024). *ACE and children & youth events at COP 29*. <https://unfccc.int/ace/cop29> (Erişim tarihi: 01.06.2025).
- UNFCCC. (2025). *Introduction to gender and climate change*. <https://unfccc.int/gender> (Erişim tarihi: 01.06.2025).
- UNHCR. (2023). *Global trends: Forced displacement in 2022*. UNHCR. <https://www.unhcr.org/global-trends-report-2022> (Erişim tarihi: 04.09.2025).
- Utar, S. (2024). Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyum politikalarındaki toplumsal cinsiyet körlüğünün Ankara'da yaşayan Suriyeli kadınların deneyimleri üzerinden analizi. *FE Dergi*, 16(2), 355-393. doi:10.46655/federgi.1380783
- Ünal, R. ve Gedik, M. (2022). Türkiye'de göç yönetimi ve sosyal hizmet bakış açısından bir değerlendirme. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3(1), 52-70.
- Ünsal, H. (2022). Göç ve aile: Göçün aile üzerindeki etkileri. *Uluslararası Psiko-Sosyal Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 84-93.

WHO. (2025). *Refugee and migrant mental health*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/refugee-and-migrant-mental-health> (Erişim tarihi: 25.06.2025).

Yalçın, M.G. (2017). *Göç psikolojisi*. Ankara: Pharmakon.

Yıldırım, K. (2017). Göçün aile üzerindeki etkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(3), 965-978.

Yılmaz, G. G. ve Şıkar, A. (2023). Afetlerin etkilerinin zorunlu göç bağlamında incelenmesi: 2023 Kahramanmaraş depremi. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(4), 1247-1268. doi: 10.35341/afet.1290767

Yuval-Davis, N. (2006). Intersectionality and feminist politics. *European Journal of Women's Studies*, 13, 193–210. doi:10.1177/1350506806065752

Ekler

Ek Tablo: 1. Analize dahil edilen literatürdeki çalışmalar

Yazar(lar)	Yıl	Ülke/Bağlam	Göç Türü	Aile Teması	Yöntem
Acungil, Y.	2021	Türkiye/Tokat	Zorunlu iç göç/ Kentsel dönüşüm	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Akkaş, İ. ve Aksakal, İ.	2021	Türkiye/Erzincan	Dışarıdan göç/ Afganistan	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Arıcıoğlu, M.A. ve Afkari, R.	2023	Türkiye/İstanbul, Konya	Dışarıdan göç/ Afganistan	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Bahadır, B. ve Uysal, Ş.	2024	Türkiye/Adıyaman, Denizli, Elazığ, Malatya, Manisa, Mersin, Nevşehir, Tekirdağ	Zorunlu iç göç/İklim değişikliğine bağlı kırdan kente göç	• Roller ve Kuşaklar	Karma Yöntem
Bimay, M. ve Çetin, E.	2023	Türkiye/Batman	Dışarıdan göç/ Suriye	• Roller ve Kuşaklar • Toplumsal cinsiyet • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Buz, S., Canlı, M. ve Aygüler, E.	2021	Türkiye/Trabzon	Dışarıdan göç/ Afganistan	• Toplumsal cinsiyet	Nitel yöntem
Çarpar, M.C. ve Yaylacı, F.G.	2021	Türkiye	Dışarıdan göç/Farklı ülkeler	• Toplumsal cinsiyet	Nitel yöntem
Çelik, S. ve İşler, N.K.	2020	Türkiye/Ankara	Dışarıdan göç/Suriye	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Çobanoğlu, A. ve İnce, C.	2025	Türkiye/ Bitlis	Zorunlu iç göç/ Deprem	• Toplumsal cinsiyet	Nitel yöntem
Doğan, M.	2022	Türkiye	Zorunlu iç göç/Kırdan kente göç	• Roller ve Kuşaklar	Nitel yöntem
Doğangün, G. ve Keysan, A. Ö.	2022	Türkiye/Adana, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Konya	Dışarıdan göç/Suriye	• Toplumsal cinsiyet	Nitel yöntem
Ekmen, E. ve Koçak, O.	2020	Türkiye/İstanbul	Dışarıdan göç/Suriye-Yemen	• Roller ve Kuşaklar • Toplumsal cinsiyet • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Engin, M.	2021	Türkiye	Zorunlu iç göç/kırdan kente göç	• Roller ve Kuşaklar • Toplumsal cinsiyet	Nitel yöntem
Gönül, S.	2020	Türkiye/ Bursa, İstanbul, İzmir	Dışarıdan göç/ Suriye	• Toplumsal cinsiyet	Nitel yöntem
Güler, H.	2020	Türkiye/Uşak	Dışarıdan göç/ Afganistan	• Roller ve Kuşaklar • Toplumsal cinsiyet • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem

Haqyar, A.J. ve Camgöz, M.	2023	Türkiye/Bursa	Dışarıdan göç/Afganistan	• Sosyo-Kültürel Uyum	Karma yöntem
İşlek ve Şengül,	2024	Türkiye/İstanbul	Zorunlu iç göç/ Kentsel dönüşüm	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Karataş, M. ve Duyan, V	2021	Türkiye	Dışarıdan göç/Türkmenistan	• Roller ve Kuşaklar • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Kızılaslan, N. ve Arslan, F.	2022	Türkiye/Amasya	Zorunlu iç göç/Kırdan kente göç	• Roller ve Kuşaklar	Nitel yöntem
Küçük, H.	2020	Türkiye	Dışarıdan göç/Suriye	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Küçük, H.	2022	Türkiye	Dışarıdan göç/Suriye	• Toplumsal cinsiyet • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Kızmaz, Z.	2021	Türkiye/Elazığ	Zorunlu iç göç/İklim değişikliğine bağlı kırdan kente göç	• Roller ve Kuşaklar	Nitel yöntem
Morgül, K., Savaşkan, O. ve Mutlu, B.	2021	Türkiye/İstanbul	Dışarıdan göç/Suriye	• Sosyo-Kültürel Uyum	Karma yöntem
Oghli, N.F.	2023	Türkiye/Konya	Dışarıdan göç/Afganistan	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Özensoy, A.U.	2021	Türkiye/Muş	Dışarıdan göç/Suriye	• Roller ve Kuşaklar • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Özmete, E. ve Dinç, B.	2020	Türkiye/İstanbul	Zorunlu iç göç/ Kentsel dönüşüm	• Roller ve Kuşaklar • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Rasooly, A.T.	2020	Türkiye/İstanbul	Dışarıdan göç/Afganistan	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Ünal, R ve Gedik, M.	2022	Türkiye/İstanbul	Dışarıdan göç/Suriye	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Ünsal, H.	2022	Türkiye	Dışarıdan göç	• Roller ve Kuşaklar • Toplumsal cinsiyet	Nitel yöntem
Peker, A. E. ve Şanlı, İ.	2022	Türkiye/Elazığ	Zorunlu iç göç/ Deprem	• Roller ve Kuşaklar	Nitel yöntem
Sevim, Y.	2024	Türkiye/Elazığ	Zorunlu iç göç/ Deprem	• Roller ve Kuşaklar • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Şeker, B.D.	2023	Türkiye	Zorunlu iç göç/ Deprem	• Roller ve Kuşaklar • Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem
Yılmaz, G.G. ve Şikar, A.	2023	Türkiye	Zorunlu iç göç/ Deprem	• Sosyo-Kültürel Uyum	Nitel yöntem

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarına aittir. Çalışma kapsamı bakımından etik kurul onayı gerekli değildir.

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

Yazar katkı oranı : %100

Bu çalışma herhangi bir kurum tarafından desteklenmemiştir ve daha önce bir kongrede sunulmamıştır.